

KOMENTARZ DO PRACY ELŻBIETY MIKULSKIEJ-PIOTROWSKIEJ „BIBLIOTEKI PEDAGOGICZNE KURATORIÓW OKRĘGÓW SZKOLNYCH W PRZEDWOJENNEJ POLSCE”

Andrzej Skowroński, prowadzi badania nad historią Biblioteki Pedagogicznej w Toruniu

---

Klasyyczna Praca E.Mikulskiej-Piotrowskiej jest pierwszą od 1937 r. próbą całościowego spojrzenia na proces powstawania i funkcjonowania bibliotek pedagogicznych w okresie dwudziestolecia międzywojennego, kiedy to w Przeglądzie Bibliotecznym opublikowany został artykuł Zofii Wiskontowej. 1

Autorka w swoich badaniach oparła się na dostępnej literaturze przedmiotu i na źródłach publikowanych w Dziennikach Urzędowych poszczególnych Kuratoriów Okręgów Szkolnych. Bardzo cennym, i to z dwóch powodów, uzupełnieniem pracy są załączniki, w których E.Mikulska-Piotrowska zamieściła pełne teksty statutów, regulaminów i innych dokumentów konstytuujących omawiane biblioteki. Po pierwsze, jak słusznie we wstępie zauważyła autorka, trudno korzystać z tych dzienników, ponieważ spisy treści nie obejmują całej zawartości dzienników. Po drugie, Dzienniki Urzędowe są często zdekompletowane w zbiorach bibliecznych i trzeba włożyć dużo wysiłku, by dotrzeć do interesujących nas roczników i numerów. Na uwagę zasługuje duża skrupulatność w wykorzystaniu wspomnianego materiału źródłowego.

Rozdział pierwszy E. Mikulska-Piotrowska poświęciła okolicznościom powstawania Bibliotek Pedagogicznych Kuratoriów Okręgów Szkolnych. Następnie w rozdziałach od 2 do 12 omówiła w kolejności ich powstawania biblioteki w Toruniu, Warszawie, Krakowie, Wilnie, Grodnie, Lwowie, Łodzi, Lublinie, Katowicach, Poznaniu (z oddziałem w Grudziądzu), Brześciu i Równem. Poszczególne biblioteki przedstawione zostały według następującego schematu:

- powołanie biblioteki (okoliczności jej powstania),
- personel,
- księgozbiór,
- udostępnianie.

Każda prezentacja kończy się podsumowaniem, w którym autorka dokonuje porównań i ogólnej oceny działalności biblioteki. Na końcu pracy zamieszczona została bibliografia i wspomniane już załączniki.

Praca jest bardzo pożyteczna, ponieważ porządkuje dotychczasową wiedzę na temat bibliotek pedagogicznych w okresie będącym przedmiotem badań autorki. Trudno jednak uznać tę problematykę za w pełni wyczerpaną. Poszerzenie wiedzy jest możliwe poprzez wykorzystanie nie publikowanych materiałów archiwalnych, które mogą, jak pokazuje przykład Biblioteki Pedagogicznej w Toruniu, znacznie wzbogacić nasze wiadomości, m.in. o personalia pracowników biblioteki, jak też o jej lokalach. 2 Postulowalibyśmy też podjęcie badań nad zachowanymi księgozbiorami omawianych bibliotek. Zawarty w książkach materiał sfragistyczny w postaci pieczętek własnościowych może również pogłębić naszą wiedzę na temat przekształceń i funkcjonowania bibliotek.

Na koniec należy podkreślić, że praca ta wzbogaciła naszą wiedzę o bibliotekach pedagogicznych w początkowym okresie ich powstawania. Może też zachęcić innych do dalszych badań, nie tylko nad bibliotekami centralnymi, tworzonymi przez Kuratorów Okręgów Szkolnych, ale również nad bibliotekami inspektoratów szkolnych i szkół.

---

1 Z.Wiskontowa, *Biblioteki Pedagogiczne Kuratoriów Okręgów Szkolnych*, Przegląd Biblieczny t. 11, 1937, z. 3, s. 165-166.

2 A.Skowroński, *Początki Biblioteki Pedagogicznej w Toruniu i jej działalność w latach 1921-1939*, Folia Toruniensia t.2/3 s.61-70.